

Komentarji

mrtev zaradi olja, ki ga
— Dillinger pro-
— krize

Junji južne Amerike, na
dveh republik, Bolivije in
Chaco. Za posest tega
zemlje se besno tepe-
Paragvaj že 17
V tej "lokalni" vojni
že čez 30,000 mož ubitih.

nekaj leti so inženirji
petrolejske družbe
Oil nekaj stikali po
džungli in vrtali v zem-
več mesecih vrtenja so
bili, da bo "najbrž" pe-
tamkaj. Divja pokrajina
prej smatrala za last Bo-
prav za prav se ni nihče
grigal, cigava last je Cha-
je bil kraj brez koristi.
hitro pa je vlada republi-
grajav slislala, da bo "naj-
tamkaj," se je začel pre-
Bolivijo. Obe republiki
ili, da je Chaco "tostran
Ker je nemogoče, da bi
je prav, je prišla vojna
gl.

republik, Bolivija in Pa-
sta v Ligi narodov, a to
motilo, da se ne bi spo-
Sosedje obeh so tudi v
tudi temu jim ni prav nič
v njih sredi — vsi nam-
bro trčijo z municijo in
a. Tako se nadaljuje
klanje najbrž za prazen

misli zdaj ustaviti to
z municijskim bojko-
Vse države so pozvane,
pošiljajo več streliva v
Vlade bodo obljubile
da trgovci a smrtjo bodo
strelivo toliko časa,
ga bo hotel kdo kupiti.
bo profit na svetu, bo tu-
vina z vso nesnago in

John Dillinger, ki ga
lovijo po vsem sred-
severnem zapadu Zdru-
žrjav, je bil pred krizo
fant. Takrat je bil agent
dajal je avte, radijske
k, pohištvo itd. Ko je
kriza, je izgubil službo
akrat-se je začela njego-
vinska karijera. Dillin-
je po več mesecih naveli-
službe in izbral si je
ajšo pot" do denarja.

disoče in tisoče brezposel-
lavev, ki so takisto bili
pred krizo, je stopilo na
najkrajšo pot", ampak
to tako drzni in nimajo
reče kakor Dillinger. Ko
tisočev je danes v zapo-
koliko je bilo ustreljenih
a policijo ali s civilisti,
nikdar znano javnosti.

imamo najmanjših sim-
zločincev in studi se
isto perversno obožava-
unakov". Dillingerjevega
je razširjeno zlasti med
mladino, je pa naše
prepričanje, da se mo-
amerika zahvaliti svojemu
skupnemu redu — pravilno
— za ogromno večino
kriminalcev.

ina ameriških banditov in
ev izvira iz banditskega
darskega sistema. Ameri-
amen in cilj tega sistema
vatni dobiček. Vsakdo se
koristi na račun druge-
šier imamo postavbe, ki
mojo med legalnim in
okoriščanjem, toda
banditi na vrhu in mali
ti na dnu se ne zmenijo
mejo.

medica? Reče, ki hočejo
ni, so oropani od zgo-
od spodaj. Z obeh strani
boli. Delavca enako bo-
mo vzame dolar iz žepa
bandit, s pištolo v roki ali
ovani mister — boss v to-
ki mu pritrga dolar pri

DRUGI KON- TINENTALNI KON- GRES ODLOŽEN

Vrtil se bo po jesenskih voli-
tvah. Za odložitev je deloma
odgovoren "new deal"

Chicago. — Narodna eksekutiva kontinentalnega kongresa je sklenila suspendirati aktivnosti za sklicanje drugega zborovanja tega gibanja do jesenskih volitev vsled tega, ker so zainteresirane organizacije, predvsem unije, preveč absorbirane v svojem lastnem delu. Eksekutiva se bo sešla takoj po jesenskih volitvah, da ukrene, kdaj se bo vrtil drugi kongres.

Za to odložitev je deloma odgovoren "new deal", ki je v precejšnji meri odvzel zanimanje za kongres. Eksekutiva pravi, da so mnoge delavske in farmerske organizacije, ki so bile zastopane na prvem kongresu v Washingtonu, katerega se je udeležilo nad štiri tisoč delegatov, posvetile vso svojo energijo lastnemu organizatoričnemu delu in da po prihodu "novega deala" niso več toliko čutile potrebe po kontinentalnem kongresu.

Ta potreba se pa vrne, ko se razkadi dim in ko bo delavstvo uvidelo, da mu "newdealske" reforme ne prinesejo rešitve. Tedaj bo čas za sklicanje drugega kongresa in obnove gibanja. Eksekutiva pravi, da mora biti drugi kongres nekaj več kakor pa pozornica za sprejemanje resolucij. Njegova naloga bo, da bo gibanju dal določne smernice in trdno podlago za obstoj.

Drugi kongres je bil deloma odložen tudi valed finančnih ozirrov. Za aranžiranje uspešnega zborovanja je potrebno tisoč dolarjev in mnogo energije, s čemer pa eksekutiva sedaj ne razpolaga. Do teh sredstev bo mogoče priti, ko izhlapi popularnost polovičarskih reform Rooseveltove administracije in nastane med delavstvom in farmerji spontana zahteva za bolj temeljite gospodarske in politične spremembe. Do tega bo prišlo v večji meri, predno mine leto.

Eksekutiva urgira državne in okrajne sekcije, naj med tem časom posvetijo svoje energije za ojačanje pridruženih organizacij — unij, farmerskih organizacij, zadrug in socialistične stranke. S tem bodo dale pravi pomen klicu nove Deklaracije neodvisnosti, katero je sprejel washingtonski kongres. Ta klic je: "Delavci in farmerji, združite se! Agitirajte, organizirajte, izobražujte! Naš naj bo svet!"

Tudi bogate dame za mir
Washington. — "Dan svetovnega sporazuma" ženske mednarodne lige za mir in svobodo so zadnji teden praznovale z avtnim pohodom tudi bogate dame v Washingtonu. Na predsednika Roosevelta so apelirale, naj deželo obvarje pred vojno, kar lahko doseže le "s končanjem tekme za vojno oboroževanje ... in s sklenitvijo mednarodne pogodbe za kompletno razorožitev."

Tem zahtevam in željam protivojnega elementa administracija ne bo ustregla, ker imajo prevelik vpliv trgovci s smrtjo — municijski tovarnarji in drugi vojni profiterji.

Sovjeti poskušajo s prvim zračnim vlakom

Moskva, 23. maja. — Nov korak v napredku aviacije je bil storjen večer, ko je prvi "letalni vlak" začel polet po Rusiji. Vlak obstoji iz motornega letala, ki služi za lokomotivo in treh brezmotornih letal ali "glajderjev", ki služijo za vagoni. Letalski vlak ima preleteti 800 milj daljave.

Belgradska polici- ja zaprla 275 dijakov

Dva dni je žandarmerija oblegala univerzo s 600 stavkujočimi študenti. Poročila o pretepanju in mučenju dijakov in dijakinj

Belgrad, Jugoslavija, 23. maja. — Žandarmerija s količki in nasajenimi bajoneti je večer zlomila stavko in odpor 600 dijakov na tukajšnji univerzi in odvlekla 275 dijakov, med katerimi je 35 deklet, v ječo; vse te dijake in dijakinje je žandarmerija stlačila v tri celice.

V pondeljek so dijaki zastavkali in zahtevali, da mora biti naučni minister odslovljen. Bile so demonstracije pred uradom tega ministra in dijaki so mu pobili okna. Nato so se dijaki zaprli in zabarikadirali v poslopju univerze in dva dni so odbijali napade policije. Dijaki so imeli med seboj pet profesorjev in so zagrozili, da jih vržejo na ulico, če žandarji vlomijo v poslopje. Večeraj so se pa dijaki morali podati, kajti odrezana jim je bila voda.

Zdaj je pa zavladal silen vihar ogorčenja med starši dijakov, ko so prišle na dan vesti o pretepanju in mučenju mladih upornikov v zaporu. Nekemu dekletu so žandarji razbili obraz, dijakom so pa polagali vroča, kuhana jajca pod pazduho. Starši zdaj sklicujejo protestne shode in apelirajo na kralja, naj intervenira.

Člani vlade izjavljajo, da dijaki morajo biti kaznovani, kajti ogrozili so prestiž vlade s svojim početjem.

Šest mrtvih, ko je rezervar treščil skozi pet nadstropij

Chicago. — Rezervar z vodo, ki je tehtal 330,000 funtov, stoječ na strehi tovarniškega poslopja Oakley, La Salle st. in W. Austin ave., je v torek podrl podstavke in treščil skozi pet nadstropij v sredini sedemnadstropnega poslopja. Običal je na drugem nadstropju. V poslopju so pisarne in delavnice, v katerih je nameščenih čez 200 delavcev. Takoj po nesreči so našli tri zmečkana trupla, tri druge delavce pa še pogrešajo.

Bolgarija začela ofenzivo proti macedonskim komitašem

Belgrad, 23. maja. — Vesti iz okrožja Petrinje in Petriča se glase, da je bolgarska armada pričela z blokado postojank macedonskih komitašev. Macedonski revolucionarji, pristaši Ivana Mihajlova, so razstrelili železniški most v Petriču. V drugih krajih Bolgarije je mir.

BOJ BREZPOSEL- NIH ZA VEČJO PODPORO

Uspeh dosežejo le z organizacijo. Reakcionarjem zaprli vrata

Berkeley, Cal. — Duh organizacije se širi tudi med tukajšnjimi brezposelnimi, ki so si v tem mestu ustvarili močnejšo organizacijo pod imenom California Workers Association. Organizacija naglo raste in se ji dnevno pridruži od 15 do 20 brezposelnih.

V boju za večjo podporo in pravično delitev iste je ta organizacija izvojevala pravico, da ima svoje zastopnike na vseh okrajnih relifnih postajah. Zastopniki skrbijo, da pomožne oblasti ne delajo diskriminacije ali pa postopajo arogantno z brezposelnimi.

Organizacija vodi večjo kampanjo za zvišanje podpore ter prosto zdravniško oskrbo za brezposelne in deloma uposlene. V ta namen je nedavno poslala delegacijo tudi na konvencijo lige mestnih uradnikov, katere je skušala pridobiti, da bi se izrekli proti državnemu relifnemu sistemu.

Asociacija je "nestrankarska", toda bazira na programu razrednega boja in zavesti. Njen predsednik je socialist G. W. Graydon. Z unijami ima prijateljske stike in pošilja na sejo centralne unije tudi svoje bratske delegate.

Slične organizacije imajo brezposelni tudi v drugih krajih države. Asociacija si je na dala nalogo, da jih združi v centralno organizacijo, ki bo govorila v imenu vseh brezposelnih. Legionarji in politiki starih strank niso dobrodošli v vseh organizacijah brezposelnih. Zveza brezposelnih v okraju Alameda je nedavno izključila vse legionarje in atašeje demokratičnih politikov.

"Car" Mihajlov in 300 macedonskih vstašev aretiranih

Sofija, Bolgarija, 23. maja. — Bolgarske vojaške čete, ki so danes navalile na postojanke macedonskih vstašev v okolici Petriča, so aretirale glavnega macedonskega voditelja Ivana Mihajlova, "carja" komitašev, s tristo pristaši vred.

Poštni nadomestniki protestirajo

New York. — Poštni nadomestniki v New Yorku protestirajo proti odloku generalnega poštarskega Farleyja, ki določa redukcijo njih uposlenosti, dasi že sedaj ne zaslužijo več ko \$8 na teden.

Zmagovita stavka v Minneapolisu

Suša še vedno žge farme

Dež ni ublažil položaja. Veletok Mississippi je tako upadel, da je plovba ogrožena

Chicago. — Dež, ki je trajal nekaj ur v pondeljek zvečer, ni zmanjšal posledic silne suše po srednjem zapadu. Severni veter je vicer ustavil vročino in prinesel vsaj začasno hladno vreme, toda zemlja je še vedno suha in upanje farmerjev je bilo zaman. Farmerji v srednjem in zapadnem delu Illinoisa pošiljajo svoje krave v Chicago na prodaj, ker jih nimajo s čim krmiti. Farmerji v okraju Grundy pravijo, če bo suša trajala še en teden, bodo kar pustili farme in prišli v Chicago na relif. Letina pšenice in ovsa v okrajema La Salle in Bureau je uničena.

Iz Iowe poročajo, da je reka Mississippi že tako upadla, da bo kmalu plovba z ladjami nemogoča. Na nekaterih mestih je voda komaj še šest čevljev globoka. Take plitvine v veletoku Mississippija ne pomnijo že 80 let.

Roosevelt predložil načrt zlato-srebrne valute

Ce kongres sprejme načrt, bo vlada izdala za milijardo dolarjev srebrnih certifikatov

Washington, D. C., 23. maja. — Predsednik Roosevelt je večerj naslovil na kongres poslance o načrtu mešane, zlato-srebrne valute. Ameriška denarna valuta dobi po tem načrtu dvojno bazo, ki bo 75% ali tri četrtine zlata kovina in 25% ali eno četrtino srebrna kovina. Rezervi zlata, ki je podlaga valuti, se ima dodati toliko srebra, da rezerva naraste za 25% in v ta namen bo vlada nacionalizirala srebro in ga nakupila za približno milijardo dolarjev. Cena srebru, ki je zdaj 44c za unčo, poskoči na \$1.29 za unčo, nakar bo razmerje vrednosti med srebrom in zlatom 27 proti 1, ampak vlada bo plačevala le 50c za unčo, dokler ne dobi potrebne rezerve.

Z drugimi besedami ta denarna reforma pomeni, da se ameriški denar inflira za eno milijardo dolarjev in na podlagi te dodatne vrednosti bodo izdani za to vsoto novi bankovci, srebrni certifikati.

Roosevelt je mnenja, da je potrebna mednarodna pogodba za ta načrt, toda "srebrni blok" v kongresu ga je prepričal, da Združenim državam ni treba čakati na to pogodbo.

Mizerna dola je večja ko plača na poljih sladkorne pese

Denver, Colo. — Colorado se ne ponaša z visokimi relifnim standardom za brezposelne. Vendar pa je večji kakor življenski standard delavcev na polju sladkorne pese. In ker morajo delavci stradati, če so na relifu ali pa če delajo za veliko in bogato Great Western Sugar kompanijo, prihaja iz njenega dominija glas, da valed tega trpi delo na polju.

Ta družba bi lahko plačevala veliko večje plače kakor jih plačuje. Vsa časa krize je plačevala velike dividende. Skozi zadnjih 20 let so delničarji prejeli povprečno 45% letnih dividend na vloženi kapital. Tri mesece na leto mora kljub temu država skrbeti za njih kullje.

Se vrnili na delo z zvišanjem plač

Cleveland, O. — Stavka 270 delavcev pri Simmons Mfg. Co. je bila uspešna. Družba je pristala na zvišanje plač za 10% vsem delavcem in na minimalno plačo 40c na uro za nižje plačane delavce.

Stavkujoči vozniki izsilili priznanje unije in boljše pogoje, ko so po vroči bitki na ulicah natepli policijo. Eden policaj ubit in 45 oseb ranjenih pri torkovih izgrelih

Minneapolis, Minn., 23. maja. — Javen shod vsega organiziranega delavstva v Minneapolisu, okrog 60,000 članov, je sklican za nocoj z namenom, da se vse lokalne unije izrečejo za generalni štrajk, ako delodajalci stavkujočih voznikov odklonijo pogoje miru.

Minneapolis, Minn., 23. maja. — Stavkujoči vozniki avtomobilov so sinoči pristali na 24-urno premirje, potem ko so premagali policijo, deputije in prostovoljce v najsilovitejši bitki v enem tednu stavke. Ena oseba je bila ubita in 45 ranjenih. Več ko 5000 stavkarjev in pristašev je bilo udeleženih v bojih na Central Marketu z več ko 200 policaji in deputiji, ki so bili nadvladani in strahovito tepeni. Policijski prostovoljec, ki je bil podjetnik in podpredsednik neke družbe, je bil ubit.

Federalni regionalni delavski odbor je odredil, da mora biti stavka takoj poravnana. Odlok tega odbora je obližan za obe stranki. Mirovni pogoj odbora so, da morajo družbe priznati unijo voznikov avtomobilov in se takoj zediniti glede meze in delovnika. Stavkarji so sprejeli te pogoje in dali 24 ur časa kompanijam, da jih tudi one sprejmejo. V tem času bo mir na ulicah.

AOLU obljubila pomoč farmerjem

Borili se bo proti sodnijski prepovedi, ki onemogoča farmerjem organiziranje kampanj

New York. — American Civil Liberties unija je napovedala boj injunkciji, ki jo je izdalo sodišče v Sissetonu, N. D. in katere prepoveduje farmerjem organiziranje kampanj proti sodnijskemu prodajanju njihovih imetja za dolgove. Ako ne bo uspela na nižjih instancah, bo stvar tirala pred zvezno vrhovno sodišče. Unija je podvzela to akcijo na apel farmerjev, proti katerim je bila izdana injunkcija.

Injunkcija je bila izdana, ne da bi se prizadete farmerje obvestilo ali zaslislalo. Njen cilj je zdrobljenje militantnih farmerskih organizacij, ki se rapidno širijo v poljedelskih državah.

Unija za ameriške civilne svobodščine je apelirala na sodnika H. Babcocka, ki je izdal injunkcijo, naj dovoli njenim zastopnikom dostop na zaslišanje, ki se v kratkem otvori. Apel so podpisali odvetniki Arthur Garfield Hays, generalni pravni svetovalec te organizacije, ter Jerome Hellerstein in A. J. Wirin.

Poročilo o trpljenju družin železničarjev

Washington, D. C. — Tragične posledice krize se očitujejo v poročilu biroja zveznega delavskega departamenta, ki je proučeval položaj tisoč družin železničarjev. Poročilo kaže izgubljene domove in prihranke ter življenski standard potisnjen na točko, kjer se že mleko smatra za luksus.

Polovica delavskih družin, katere so obiskali vladni uradniki, je poročala znižanje dohodkov za 30 odstotkov valed neregularne uposlenosti. Samo 31 družin izkazuje male prihranke, ki so jih zbrale pred krizo, nedotaknjene, ostale pa so vse porabile ali izgubile v propadlih bankah.

Jos. W. Harriman (desno), predsednik propadle Harriman National banke v New Yorku, je končno prišel do sodnijske obravnave, pri kateri se mora zagovarjati zaradi sleparij. Njegovi odvetniki pravijo, da se mu je "zmešalo" ...

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASILA IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Marofina: za Edinostne drake (Ivan Či-
man) v Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta; \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Clevel-
and \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za to-
mansko \$9.00.

Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Čena oglasa po dogovoru. — Nakupni se ne
vratajo.
Advertising rates on agreement. — Manu-
scripte will not be returned.

Naslov na vse, kar tone stik s Nekom:
PROSVETA
3607-69 So. Loveland Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Novi grobovi

Conemaugh, Pa. — Dne 20. maja je tu umrl Louis Ceglar, star 54 let in doma od St. Vida na Dolenjskem. Bil je član družstva št. 44 SNPJ in pokopala ga je premožarska naduha, na kateri je trpel tri leta. V Ameriki je bil 32 let in zapuščal ženo ter pet otrok.

West Newton, Pa. — Zadnje dni je umrl Frank Hafner, predsednik društva št. 64 SNPJ. Bil je star 48 let in doma iz Suše pri Skofji Loki na Gorenjskem. Podlegel je posledicam bruhanja krvi. V Ameriki je bil 21 let in pred sedmimi leti mu je umrla žena na farmi v Floridi. Tu zapuščal sina in dve hčeri.

Calumet, Mich. — Tu je umrla Katarina Borič, ki je stanovala na Osceoli in bila stara 55 let. V tem kraju je živela 29 let in zapuščala moža in osem otrok.

Usmrčen od električnega toka

Newport, Wash. — Električni tok je ubil Louisa Strojana, starega 29 let. Rojen je bil v Ameriki in zapuščal starše, brate in sestre.

Smrtna nesreča na železnici

Alliance, O. — Dne 15. maja je vlak povozil rojaka Fr. Znidarskega. Star je bil 30 let, samec in doma iz Nadanjega sela pri St. Petru na Krasu. Pokojnik je bival v Cantonu. V Ameriki je bil 12 let in tu zapuščal strica v Clevelandu, v starem kraju pa stashe, dva brata in štiri sestre.

Še ena nesreča na progi

Barberton, O. — Na železniškem tiru so našli raztrgano truplo rojaka Stefana Uršiča, starega 46 let. Podrobnosti še niso znane.

Pravica za rudarje počasi šopavska

Na antracitu še vedno čakajo reševanja njih pritožb

Wilkes Barre, Pa. — (FP) — Vred večnega zavlačevanja z reševanjem spornih zadev po razsodiščnem odboru je med rudarji na antracitu zopet pričelo vreti. Od nove United Anthracite Miners unije zahtevajo akcije — sklicanje izredne konvencije, ki naj prisili razsodišče k akciji ali pa naj rudarji nastopijo proti družbam.

Po zadnji stavki je bilo razsodišču izročeno 1100 spornih zadev. Zaslišanje o teh bi se imelo takoj pričeti in naravno jih tudi rešiti. Zaslišanje se je sicer pričelo, ampak je bilo prekinjeno 20. aprila. Pričeti bi se imelo 7. maja. Stvar je bila nato preložena do 15. maja. In ko je napočil ta dan, ni bilo o kakem zaslišanju in reševanju nobenega sluha.

Razsodnik James A. Gorman se namreč nahaja na počitnicah v Floridi. Rudarji naj le čakajo, dokler se Gorman, katerega plačajo polovico plače in stroškov, ne odpočije.

Električarji izvajali svoje zahteve

Indianapolis, Ind. — Spor med Mednarodno bratovščino električarjev in Indiana Electric & Gas Co. je bil te dni poravnat z zmago delavcev. Kompanija je podpisala formalni dogovor, ki določa zvišanje meze za deset odstotkov in zboljanje delovnih pogojev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Razno iz Detroita

Detroit, Mich. — Z veseljem čitam Prosveto vsak dan, ker prinaša novice iz vseh krajev Amerike in stare domovine. Včasih si mislim, da ne bi bilo nobenega življenja, ako ne bi bilo Prosvete, ki nas uči in seznaja z dogodki. Njeni dopisi so zelo zanimivi.

Prav tako z veseljem sem čitala vest, da je bila v Johnstownu unija priznana. Že leta in leta so se trudili, pa brez uspeha. V Johnstownu smo živeli 22 let, zato me še vedno zanimajo vesti od tam.

V Detroitu se delavske razmere že spet slabšajo, tako da je delavec vedno siromak. Vseeno se pa z veseljem pripravljamo na piknike. Prvi se bo vršil dne 10. junija na Trampuševih prostorih. Prireja ga ženski odsek SND. Odsedaj naprej bomo bolj aktivne. Zborovale bomo spet vsak drugi četrtek v mesecu. Vabljeni so vse naše žene in dekleta. Seje se vršijo v prostorih na John R.

Drugi letošnji piknik se bo vršil dne 17. junija. Tega priredi-jo skupna društva SNPJ (federacija) v proslavo jednotine 30. letnice. Na obeh piknikih se pričakuje velika udeležba.

Anna Traunik.

Položaj jeklarskih delavcev

Gary, Ind. — Že precej časa nisem opazil v Prosveti nobene- ga dopisa od tukaj. Br. Unetič se je prej večkrat oglašil, sedaj je pa tudi on nekam utihnil.

Po kapitalističnem časopisju se hvalijo, kako so se razmere izboljšale v jeklarski industriji, v resnici so se pa le izboljšale v toliko, da stari delavci vjamejo po nekoliko več ur v tednu kot prej, zimo in v začetku spomladi. Za nove delavce pa ni dela, saj pa jih je brez dela več kot dovolj. Zato pa naj se rojaki držijo proč od Garyja.

Sedaj se nam spet obeta nov zastoj. Zastoj v avni industriji pomeni zastoj tudi v jeklarski. Reakcionarni koritarji pri A. D. F. pa nas vabijo v štrajk. Gotovo se niso pozabili svoje bogate žetve iz zadnjega jeklarskega štrajka, pa se jim zopet sline cedijo po naših krvavih in pa po Judeževih copakih! Ali nikdar naj ne mislijo, da nas bodo kar tako zlahka speljali na led kot so nas takrat. Tukaj smo še skoro vsi tisti stari delavci, ki smo bili v jeklarskem štrajku pred 15 leti (1919). Mnogi izmed nas imamo tako bridke izkušnje od takrat, da jih ne bomo nikdar pozabili.

In — čemu prav za prav štrajk?

Vsi zavedni delavci se zavedamo prav dobro dejstva, da pod sedanjim sistemom je štrajk zadnje sredstvo proletarijata v boju za svoje pravice, proti nesramnemu izkoriščevalskemu kapitalističnemu sistemu. Delavci pa si morajo dobro zapomniti samo to, da volilni dan je tisti čas, ko odločamo o svoji usodi, ne pa v štrajkih, posebno v takih, ki jih vodijo koritarji a la Green, Woll, Lewis itd. Izkušnje nam povedo, kaj so pridobili rudarji s svojimi dolgiimi štrajki, v borbi za boljše pogoje. In kaj so pridobili avni delavci s svojimi štrajki?

Delavci, zavedajte se, da se moramo najprej politično orga-

nizirati, ako hočemo, da nam bo zagotovljen naš ekonomski položaj. Pa tudi s tem je nekaj narobe, ker se voditelji raznih strank in grup le kavsajo med seboj, kdo je v pravem, vsi skupaj pa vplijejo: "Delavci, v slo- gi je moč!"

Pisal bi o tem lahko še veliko več, pa sem bolj vajen sukati kladivo ko pero. H koncu želim sporočiti prijateljem in znancem žalostno vest iz domovine, da je v Kostanjevici na Dolenjskem umrl moj oče, Franc Pavlenč, tamkajšnji čevljarški mojster, v visoki starosti 83 let. V Ameriki zapuščal dva sinova, v starem kraju pa pet sinov ter več sorodnikov. Vsa, ki ga je poznal, ve, da je bil dober in pošten delavec. Ohranimo mu trazen spomin!

Frank Pavlench, 271.

Vabilo na proslavo

Braddock, Pa. — Naznanjam članstvu društva Napredni Slo- venci št. 300 SNPJ, da je bilo sklenjeno na prošli seji, da naše društvo proslavi 30 letnico SNPJ dne 30. maja na Church Hillu, R. D. V. No. 2. Uljudno vabimo vse članstvo in občinstvo ter vsa sosednja društva. Ob enaki priliki bomo poset vrnili. Za ples bo igral Simkov orkester, za lačne in žejne bo pa skrbel odbor. Na svidenje 30. maja!

Louis Karish, blagajnik.

Dve prireditvi

Pittsburgh, Pa. — Slovenski dom bo proslavil svojo obletnico s plesno zabavo dne 29. maja zvečer. Gospodinjski in dram- ski klub, odsek SD, bo priredil igro "Cigani" dne 3. junija ob 2:30 popoldne. Obe prireditvi se vršita v Slov. domu.

John Ban, 118.

Krvavi boji rudarjev v Alabami

Dva deputija aretirana vsled umora dveh rudarjev. "Kazenske ekspedicije" kompanijskih pobožnikov. Vloga šerifa

Birmingham, Ala. — (FP) — Osem tisoč rudarjev železne rude je v zlo šest dni predno so uspeli, da sta bila aretirana o- krajna deputija Grady Baker in Sam Arnett radi umora dveh rudarjev, George Bella in W. H. Forda. Ustreljena sta bila na piketni straži dne 10. maja; več njunih tovarišev pa ranje- nih.

Deputija sta bila izpuščena pod kavejco \$10,000 za vsakega. "New deal" ni nič spremenil značaja razrednega boja na ju- gu. Alabama Fuel & Iron kom- panija hoče biti neomejeni go- spodar kakor je bila prej. Ta boj rudarjev je le novo poglavje nasilja in tragedij, kakršnih je zgodovina ameriških delavskih bojev bogata.

Njeni pobožniki so absolutna oblast, katero "postava" le do- polnjuje. Stavkarje terorizirajo po pravilih jeklarskega tru- sta. Proti njim prireajo po- noči "kazenske ekspedicije" in sipajo svinec v rudarske kolibe ter širijo strah v naselbinah.

Na tarčo si vzamejo vplivnejše stavkarje.

V eni takih "ekspedicij" so v koč rudarja Hillmana Hawkina izstrelili 150 strelcev. Toľko izstreljenih nabojev je namreč drugi dan našel okrog hiše od- vetnik Hugh A. Locke, ki name- rava proti družbi vložiti tožbo za odškodnino. V Ensleyju pa so bili štirje rudarji ugrabljeni po kompanijskih pobožnikih.

V ostalem služi jeklarskim magnatom tudi sodnijska pre- poved proti piketiranju. Areti- ranih je bilo že večje število stavkarjev, češ, da so kršili in- junkcije. Oblasti nimajo re- špektu niti napram delavskim zagovornikom.

Ko sta šla oni dan iz okrajne sodnije, kjer je bila obravnava proti rudarjem, odvetnik Ale- xander E. Racolin in znani dra- matik John H. Lawson iz New Yorka, ju je zagrabil šerif Mul- lins ter vrgel v ječo za eno uro. Izpustil ju je z ukazom, naj se "pobereta od tod. Ostanita na severu. Mi ne maramo, da bi pisali o tukajšnjih razmerah." Prej pa sta morala šerifu pu- stiti odtise prstov in sliko z je- tiško številko.

Serif Mullen si prizadeva ho- te ali valed ignorance, da bi za- netil plemensko vojno. Večino stavkarjev namreč tvori jo za- morci. Serif jih je sedaj obto- žil, da zahtevajo pravico do po- rotniške službe, priliko kandi- dirati v politične urade in pra- vico do glasovnice! Taka je ju- stica na jugu; "new deal" je ni nič spremenil.

Policijska nasilja v stavkovnem valu

Kompanije odgovarjajo s krog- lami na zahteve delavcev

Washington, D. C. — Stav- kovni val je zajel razna indu- strijska središča in skoro po- vsod zahteva žrtve. Skoro v vseh krajih je policija na stra- ni delodajalcev in jim pomaga pri zatiranju delavskih pravic.

Dva nadaljnja piketa sta bila ubita v stavki rudarjev v Ala- bami. Od kar traja stavka, je bilo že pet rudarjev ubitih v bitkah s kompanijskimi pobož- niki in veliko število ranjenih. Stavka pristaniščnih delavcev v Galvestonu, Tex. in San Pedru, Cal., je tudi izzvala krvave bit- ke med policijo in stavkarji. V Galvestonu je bil eden stavkar ubit in devet ranjenih, v San Pedru pa dva in 65 ranjenih. Slična poročila prihajajo iz Buffalla, N. Y., Cowpensa, S. C., Minneapolisa, Minn. in dru- gih krajev.

Znamenja kažejo, da open- šarparji izvajajo terorizem z na- menom, da preprečijo organi- ziranje delavcev v pristnih uni- jah, kajti evidenca, da so oni odgovorni za skoro vse indu- strijske konflikte, ki so v teku, se stalno veča.

Za 1. junija napovedujejo stavko rudarjev v železnem o- kraju v Minnesoti, kjer produ- cirajo večji del železne rude, ki jo rabi jeklarska industrija.

Preteča stavka pri Viscose Textile Co., Parkersburg, W. Va., je bila odvrnjena, ko je družba podpisala pogodbo s krajevno unijo Ameriške dela- vske federacije, ki določa zviša- nje meze za deset odstotkov.

Strah pred splošno stavko v Tolou

Burzavno časopisje apelira na delavsko tajnico. — Masne a- retacije piketov

Toledo, O. — (FP) — Grožnja centralne delavske unije, da bo delavcem pri avni kompaniji, ki so na stavki že več tednov, priskočila na pomoč z generalno stavko, je toledski burzavaziji pognalo strah v kosti. Neki dnevnik se je takoj obrnil za pomoč na delavsko tajnico Fran- ces Perkins ter jo v telegramu rotil, naj "odvrne nevarno si- tuacijo."

To delo je delavska tajnica poverila zveznemu posredovalcu v delavskih sporih E. H. Dun- ninganu, ki si obenem prizade- va, da bi odvrnil grozečo stavko pri Toledo Edison družbi. Ča- sopis tudi toži nad pokrajinskim delavskim odborom, ker je v mrtvilu.

Centralna unija je zagrozila z generalno stavko vsled priza- devanja družbe in oblasti, da bi združili stavko pri Avtolite Co. Zdrobiti jo skušajo z injunkci- jami in masnimi aretacijami pi- ketov, katerim pomagajo tudi člani lige brezposelnih. Nad 300 delavcev je bilo že aretiranih. Pikete razganja policija s ko- lički in plinskimi bombami.

Bojevitost in upornost delav- cev je prerasla tudi moč sodnijs- ke prepovedi proti ligi brezpo- selnih. Sodnik ji je prepovedal obdrževanje sej in shodov, ki se vrše kljub njegovi prepovedi. Zadnje čase je policija prene- hala z aretacijami njenih vodi- teljev. Kljub temu je situacija še vedno "nevarna".

"Tretja stranka" v Wis- consinu je La Folletteva

Konvencija je bila v rokah na- mazane mašine. — Delavci in far- marji nezadovoljni z izi- dom

Madison, Wis. — Z ustano- vitvijo progresivne stranke na konvenciji v Fond du Lacu so lafoletovci končno prelomili sti- ke z republikansko stranko ter sklenili jadrati na svojo srečo. Na konvenciji so bili zastopani z izjemo enega vsi okraji — 70.

Vršila se je točno tako, ka- kor so želeli vodilni lafoletovci. Mašina je bila izborna namaza- na. Delegati so imeli le pravi- co glasovati, k besedi so prišli le malo, ker to so monopolizi- rali — voditelji. Vse zahteve in predlogi, naj konvencija iz- dula platformo, so bili vrženi z dnevnega reda.

Do debate je prišlo le pri vprašanju, kakšno ime naj nosi nova stranka. In že tukaj so se pokazale fundamentalne raz- like v mišljenju. Bivši gover- ner Phil LaFollette je na zahte- vo tajnika državne delavske or- ganizacije, naj se nova stranka imenuje farmarsko - delavska stranka ter odpre vrata vsem delavskim in farmarskim ele- mentom, odgovoril, da je proti — razredni stranki.

Poudarjal je, da progresivci delujejo že nad trideset let pod to označbo, ki je najbolj primer- na za novo stranko. Ta stran- ka ne sme zastopati interesov posameznega razreda, ampak interese "vseh". Farmer ni najprvo farmar, ampak Ameri- čan; delavec ni najprvo delavec, ampak Američan. Na tem prin- cipu naj bo zgrajena nova stran- ka, je poudarjal Phil LaFollette. Tega mnenja je bila večina, o- krog 130 delegatov, 40 pa proti.

Tajnik državne delavske fe- deracije, ki se je na zadnji kon- venciji izrekla za ustanovitev farmarsko-delavske stranke, je odprto izrazil razočaranje nad konvencijo. Lafoletovcem je povedal, da organizirano delav- stvo ne bo sodelovalo v tem gi- banju, ker nima od njega kaj pričakovati. Zahteval je, naj bo nova stranka organizacija "rank and filerjev", ne pa vodi- teljev. Bazirati mora na člana- rini, programu in disciplini. Vse to je progresivcem tuje.

Neki drugi delegat je pa na- glašal, da ima Wisconsin že dovolj kapitalističnih strank. Če so progresivci v resnici za fun- damentalne spremembe in pro-

ti kapitalizmu, tedaj se pridružijo socialistični str- "ki se širi v državi liki po- ski požar."

Smernice nove stranke razvidne iz govora sena- LaFollettea, v katerem je darjal bankrotiranost stare- de v demokratski in republi- ski stranki ter Rooseveltu slavošpeve. Vsed tega po- politični opazovalci, da lafoletovci skušali privenati jo stranko na rep Roosevelt- suknje.

Konvencija je poverila kutivi, naj izdela program. dilni progresivci namreč zaupali tega dela kom- ker bi mogoče sprejela ne- najši program kakor si ga žele.

Z izidom konvencije so dovoljni tudi milvaški pri- sivei, ki so bili proti usta- tvi nove stranke. Vaze- nični faktor v državi so ta- ji, ki zadnje čase v resnici likem številu pristopajo v alistično stranko. Tajnik ne Farmarske unije je rek- bo ta organizacija navedla je stališče napram novi sta- po objavi program. Da po- na glasovnico, morajo pri- sivei nabrati 50,000 podp-

Tekstilni delavci po- ko butaro krivice

Sporadične revolte proti n- jastvu in mizerim pa- Delavski tekstilni odbor- orodje magnatov

Washington. — (FP) — tekstilnega pasa na jugu- ja v Washington polno- pa- proti velikemu izkorišča- tiraniziranju delavcev v to- ni industriji. Tudi poro- stavkah niso nobena re- Splošno so tudi pritožbe- cev proti tekstilnemu dela- mu odboru.

Delavska tajnica Fr- Perkins je te dni prejela tožbo bivših stavkarjev B- side Textile Co. v Kent- Tenn. Revoltirali so bu- odpusčanja organiziranih- lavcev in vsled sto drugih- kov v zvezi z izkorišča- Tekstilni odbor je končno- tiral poravnavo stavke, p- mer se ni prav nič oziral na tožbe in položaj delavstva.

Sedaj pravi unija, da se- mere v tovarni še slabše- bile pred stavko. Bossi o- intimidirajo tiste, o kateri- tijo, da so člani ali pa n- njeni uniji. Uradnikom- se reže v obraz in vse- krše pravilnik. Nikdo, niti- boljši delavci ne zasluži- ko minimalno plačo — \$1- 40 ur dela na teden.

Delavsko tajnico ur- naj se zavzame za izbo- delavske zakonodaje in so- ločno prosekucijo krilcev- vilnika". V Washington- le ena pritožba več.

V Greenville, S. C., stavki tudi delavci pri Co- Mfg. Co. Vzroki so sliče- prej navedeni. Razlika je- goče v tem, da so razme- slabše. Organizator teks- unije John Peel poroča, in- priganjstvo tako silno, ča- tako nizka, da malokd- služi več ko sedem delav- teden. Popravilke str- najboljše plačani polke v- striji, zaslužijo povpreče- \$14.50 na teden. O kaka- "novem deahu" ni nobe- sluha.

Družba se tudi ne zma- pogajanje z unijo — na- se poživja. Kdor se je ž- žil, je bil odslavljen. Tek- delavski odbor dozdaj ni- nil še z mazinec, da bi d- mejo priganjstva, kar v- smislu pravilnika njego- nost. Razlog za to je, ka- kontrolirajo podjetniki, na- gi strani je unija pa raz- ma šibka.

Amendment za direkt- predsednika porazen v- Washington, D. C. — amendment senatorja Ne- za odpravo elektronske- grija in uvedbo direktih- za predsednika in podpr- niki je propadel v sena- glasovanju o tem amende- ustave 22. t. m. je bilo o- zanj 52 glasov, proti pa 3- potrebno dvetrdeset glas- sta manjkala dva glasa.

Letošnja armada "bonusnikov" je že dospela v Washington. Na sliki je new-yorški "regi- ment" pred odhodom.

la blažje postopanje pri deportaciji

Department of Labor je zaustavil izvršitev 465 deportacij do 1. julija 1934 v nadi, da kongres do tedaj sprejme predlog, ki bi med drugimi pooblaštil tajnika za delo, da deportira v nekaterih slučajih, ki so mu zdi, da bi bila deportacija prevelika nesreča za državo. Ob zaslišanjih o tem predlogu pred osebno komisijo kongresa se oboje zbornic kongresa se strinja, dočim imamo znatno večino inozemskih zločincev, ki bi morali biti deportirani po zakonih, imamo mnogo slučajev, kjer ima deportacija za priznane krute težave za vendarle pravi, ker zakon tako vele-odloži Zdrženih držav, da pomilostiti one, ki so kak zločin proti Zdrženim, ali niti on niti kdo nima pravice preprečiti deportacije brez oziroma na katere-nejvalne okolnosti in na neke krute posledice de-je. V 465 slučajih, kjer deportacija začasno o-ena, se je našlo, da bi de-ja imela za posledico lo-ene, razlom družinske-je, proganjanje otrok, o kateri ne znajo nič ni nikoga, ki bi zanje in odstranitve edinega atelja družine, ki v mno-ajih obstoji iz tukaj ro-meriških državljanov.

Toplota in telesa

Kako so zgrajeni železni mostovi. — Vsaka kovina se širi po svoje

Kovač je položil v ogenj železen obroč. Ko se razžari, ga vzame iz žerjavice s kleščami in ga natakne na kolo. Ali ni izvršil nepotrebno de-? Človek bi mislil, da ni nič težkega skovati obroč, ki bi se tesno prilagal kolesu. Njegova razžaritev se nam vidi odveč. Temu pa ni tako. Obroč se ne sme kolesu samo prilagati, temveč ga mora tudi močno stisniti, da ne razpade. Ta pritisk pa dosežemo s toploto. Toplota obroča raztegne, da postane širši. Z ohlavitvijo se spet zoži in če je pravilno merjen, se zoži tako, da pritiska enakomerno od vseh strani na kolo, s čimer mu daje trdnost in odpornost.

Razteznost po toploti izkori- stimo lahko še na mnoge druge načine. Često se zgodi, da stekleni zamašek v steklenici noče popustiti. Tu pomaga čestokrat segrevanje. Seveda se mora iz- vršiti to na poseben način, da steklenica ne poči. Držimo jo trdno, okoli vratu ji zavijemo vrstico, ki ji en konec vzamemo v desno roko. Drugi konec ima v roki ustrezljiv pomočnik. Po- tem vlečemo vrstico hitro sem in tja, kakor da bi hoteli vrat prežagati. S trenjem se ta se- greje in ga toplota razširi. Zama-šek gre potem običajno z lah- koto iz grla.

Resnica je pa, da nam po- vzroča razteganje teles v toploti še česče nego korist velike ne- prijetnosti.

Vzemimo n. pr. železne mo- stove. Mnogi so zelo dolgi in se s segrevanjem zelo raztegnejo. Iz tega razloga jih ne moremo zgraditi toge ali trde. Samo en konec je trdno zasidran, drugi počiva na neki vrsti majhnega vozička, ki se na tračnicah pre- mikava sem in tja, kakršna je pač temperatura, ki učinkuje na most. Če bi ne bilo tega voza, bi most ogražal svoje lastne tem- elje.

Razpete žice, kakršne vidimo pri antenskih napravah velikih oddajnih postaj ali električnih vodih, bi v mrazu s tem, da se

krčijo, prekucnile jambore in droge, med katerimi visijo, če ne ne bi poskrbeli za posebne varnostne naprave. En konec žice gre prosto preko koles, od katerih visi obtežen navzdol. Če se skrči, se utež dvigne, če se pa žica raztegne, se utež zniža. Zi- ca ostane tako vedno napeta in ne more napraviti škode.

Tudi pri urah se odvisnost od temperature kaže na neprijeten način. Temperatura podaljšu- je in krajša nihala in spreminja tudi dolžino važnih delov naših žepnih ur. Treba je posebnih naprav, da temu odpomoremo.

Tako bi navedli lahko še ne- šteto primerov, v katerih imajo temperature spremembe v teh- niki neugoden vpliv. Razumlji- vo, da so tehniki že dolgo iskali pripomočkov zoper te neugod- nosti. Šele v novjšem času so našli v mnogih primerih zadost- ne pripomočke.

Vsaka kovina se namreč v toploti drugače razteza nego druge kovine. Baker se razteza n. pr. bolj nego zlato, zlato bolj nego platina. Zlitine iz dveh kovin imajo lahko veliko manj- šo toplotno razteznost nego po- samezne kovine, iz katerih se- stoje. Posebno ugodno je v tem pogledu niklovo jeklo, zlitina iz nikla in jekla. Njegova raztez- nost se da praktično zanemariti. Najboljše je jeklo, ki vsebuje 35 do 38 odstotkov nikla.

A tudi narava nam v tem ozi- ru pomaga. Kremenec je prak- tično neobčutljiv za vročino in mrz. Njegova velikost je ved- no ista. Zato se ne smemo ču- titi, da uporabljata tehnika, a tudi vsakdanje življenje dan- nes zelo pogosto niklovo jeklo in kremenec za predmete, ki so jih prej izdelovali iz katerih koli drugih kovin.

ZOBVOJE V TREBUHU

Telesna teža iz zraka

Na zadnji seji dunajske zdravniške družbe je poročal docent dr. Mandl o edinstvenem bolezenskem primeru. Sedemle- ten otrok je obolel z znaki vnetja slepiča. Operirali so ga, toda ni se pokazalo nobeno izboljša- nje. Sprva niso mogli dognati vzroka za to stanje, potem pa je natančna roentgenska pre- iskava posnela v njegovem tre- buhu sliko zobovja. Nova ope- racija je odprla v trebuhu ote- klino, v kateri so našli poleg veznega tkiva, hrustanca in las v resnici zobovje. Takšne tvor- be si današnja medicinska zna- nost razlaga precej preprosto. Mati bi morala roditi dvojčke, toda eden izmed njiju je v em- brionalnem stanju okrnel na račun drugega. V razvitem plo- du se ohranijo potem ostanki nerazvitega in rasejo včasih dalje. V tem primeru je bilo lahko odstraniti takšne okrnele tvorbe in s tem težave malega pacienta.

Na isti seji je predaval prof. Zack o isto tako zanimivem ob- našanju telesne teže pri nekih srčnih boleznih. Predavatelj je odkril z obsežnimi opazovanji, da morejo osebe s srčno boleznijo, ki se nagibajo k tolčki, pod nekimi pogoji sprejemati vo- do iz zraka skozi kožo, s čimer se pojasnjuje fenomen naraščanja teže iz zraka.

Demonstracije brezposelnih pred kuhinjo Salvation Army v New Yorku, katero so obdolžili, da kuje profit na račun brezposelnih delavcev.

Čudežna bodočnost

Radij, zračna elektrika in kozmični žarki v službi človeškega napredka

Eden izmed vodilnih ameri- škikh učenjakov, dr. Luther S. Gable, ki je znan posebno po svo- jih raziskovanjih radija, odpira v neki razpravi takšne poglede v bodočnost, da spominjajo na sen- zacije fantastičnih tehničnih ro- manov.

Po Gableu se bo izvršil že v do- glednem času ogromen prevrat v našem življenju. Znanost je na tem, da bo sprostila energij- ske vire, ki bodo človeštvo dvig- nile do danes komaj slutenih vi- šin. Eden izmed teh energijskih virov so kozmični žarki, za ka- terih izkoriščanje nam priprav- ljajo pot vsakdanji poskusi v la- boratorijih in stratosferni polet.

Gable ne dvomi, da bodo ti žarki že v kratkem dajali dovolj energije, ki nam bo omogočala n. pr. vrtni predore v gorovja ali poganjati letala brez pilotov. Že so na vidiku letala, ki jim ne bo treba pristajati zavoljo obno- ve kuriva, avtomobili, ki bodo svojo pogonsko silo zajemali iz zraka, mesta brez cima, kablov in žic. Bolezni bodo pregnane, premogovniki se bodo spremenili v kemične tovarne, stanovanj- ske hiše si bodo potrebno ener- gijo za razsvetljavo in kurjavo dovajale s posebnimi "strelavo- di" naravnost iz stratosfere.

Zemlja, pravi Gable, ni nič drugega nego ogromen dinami- njene spodnje ozračne plasti predstavljajo negativno, strato- sfera pa pozitivno polje. V strato- sferi je dovolj elektrike, da bi vsakemu človeku bilo na razpo- lago 160 milijonov konjskih sil. Tehniki so že zgradili oscilirajo- čo cev, ki more pridobivati to energijo. Samo vprašanje časa je, da bodo vse njene možnosti postavili znanosti in človeštvo v službo. Neka posebna vrsta koz- mičnih žarkov, tako zvani mej- ni žarki, predstavljajo že važen pripomoček moderne zdravilne vede, saj je sposobna, da v 30 sekundah uniči vsako bolezensko klico.

Tudi radij bi lahko dobavljal energije, ki jih bo človeštvo po- trebovalo v bližnji bodočnosti. Vsak funt radonovega plina, ki stalno uhaja iz radija, vsebuje 60.000 konjskih sil in to energijo

bi lahko sprostili z zdrobitvi- jo radijskih atomov s kozmični- mi žarki. Takšna drobitev pa je mogoča tudi z bombardiranjem atomov z milijardo voltov. Tak- šno napetost bomo gotovo dose- gli, saj gradijo že danes aparate, ki proizvajajo 5, 10 in celo 15 milijonov voltov.

To so kaj veliki pogledi v bo- dočnost. Žal pa, dr. Gable ne ve povedati, da li bo človeštvo vse te možnosti porabilo v svojo sre-čo ali v svojo pogubo.

Arzenalni delavci zmaga- li po daljši stavki

Dobili so unijo in povprečno zvišanje plač za 14,6%. — Dobri izgledi za novo unijo

Camden, N. J. — Po sedmih tednih stavke se je vrnilo na delo 3200 arzenalnih delavcev pri New York Shipbuilding družbi z večjo zmago v žepu. Družba je priznala novo In- dustrial Union of Marine and Shipbuilding Workers, pristala na večje zvišanje plač in na druge koncesije.

Zvišanje plač znaša od 10 do 20% (povprečno 14,6%). De- lavci so zahtevali 25% zvišanje. Reklasificirane bodo plače v in- teresu delavcev in vse sporne zadeve kakor tudi plačo od kosa pa bo reševalo razsodišče. Druž- ba je priznala tudi tovarniški odbor ter pristala na prednost unijskih članov pri uposelvanju.

Stavka je bila eden najsrdi- tejših bojev tekočega leta. Družba ni mogla obratovati s skelbi; čeprav je imela policijo in župana na svoji strani. Na opetovano zahtevo stavkarjev, naj zvezna vlada prisili družbo, da se pogaja z unijo, je iz mor- naričnega departamenta končno prišel ultimatum na družbo, da mora biti stavka končana oziroma mora obnoviti obrat ali pa bo zgubila vladni kontrakt. Ker ni bilo drugega izhoda, je druž- ba kapitulirala.

Nova unija, ki je v glavnem pod socialističnim vodstvom in je na shodih stavkarjev nasto- pilo več prominentnih sociali- stov, med njimi Norman Thomas in Leo Krzycki, — ta uni- ja ima postojanke, že tudi v Chesterju, Wilmingtonu in Ba- thju (Maine.) Zmaga v tej stav- ki ji je prinesla novega presti- ža in so izgledi dobri, da se bo razvila v vseh arzenalih na vzhodni obali. Arzenalni de- lavci so večinoma neorganizirani; izjema so le vladne lad- jedelnice, kjer so usidrane sta- re poklene unije.

Končana je bila tudi stavka pri Campbell Soup kompaniji. Pri tem prvem poskusu za or- ganiziranje delavcev v industri- ji za prežve se ta stavka lah- ko smatra za izgubljeno ali pa za deloma uspešno. Uspešna je bila toliko, da je družba prizna- la tovarniški odbor, ki bo reše- val sporne zadeve z ravnatelj- stvom. Ni pa zvišala plač niti ni hotela vzeti vseh delavcev na delo. Par najaktivnejših stav- karjev je ostalo na cesti. Naj- važnejše vprašanje je uvrstiti- tev nove unije ter jo razširiti na druge tovarne te družbe in drugih tvrdk.

Pri gledališki blagajni — Samo stojšča imamo še. — Torej dve stojšči prosim, samo da bo drugo kraj drugega.

Johnsonov novi program izzval opezioljo

Delavske unije protestirajo proti odpravi pravilnikov za ma- le industrije

Washington, D. C. — Orga- nizirano delavstvo se bo odločno borilo proti načrtu generala Johnsona, administratorja N. R. A., da se odpravi pravilnike za industrije, ki ne uposljujejo veliko število delavcev.

Johnsonovo naznanilo je ta- koj dobilo odziv v delavskih krogih. William Green, pred- sednik Ameriške delavske fede- racije, je poslal formalen pro- test Johnsonu, v katerem pravi, da vidi le škodo v načrtu, ki določa odpravo pravilnikov za mala podjetja.

Poročilo se glasi, da bi John- son rad zavrgel vse pravilnike, ki vključujejo brivnice, pralni- ke, hotele in restavracije. Nje- govo stališče je, da ni mogoče izvajati določb teh pravilnikov, čeprav NRA potroši 85 odstot- kov svojega časa in denarja v to svrhu.

Največje potežkoče povzro- čajo administraciji NRA mala podjetja, ki uposljujejo neunijs- ke delavce. Voditelji organizi- ranega delavstva so poudarjali že ob ustanovitvi NRA, da bo administracija naletela na te potežkoče, ako ne bo delavstvo v vseh industrijah močno orga- nizirano. Napoved se je ure- ničila in pokazalo se je, da vpra- šanje enforsiranja pravilnikov sploh ne obstoja v industrijah, kjer imajo delavci svoje organi- zacije za zaščito svojih pravic.

Zdravilo proti temu ne more prinesiti novi Johnsonov načrt, "da se te industrije spet izročijo volkovom," pravijo unijski vo- ditelji. Načrt le kaže, da je potrebna zadostna reprezentaci- ja delavstva v vseh odborih za izvajanje pravilnikov, katere sedaj tvorijo izključno zastop- niki delodajalcev, člani tistega razreda, ki krši določbe pravil- nikov.

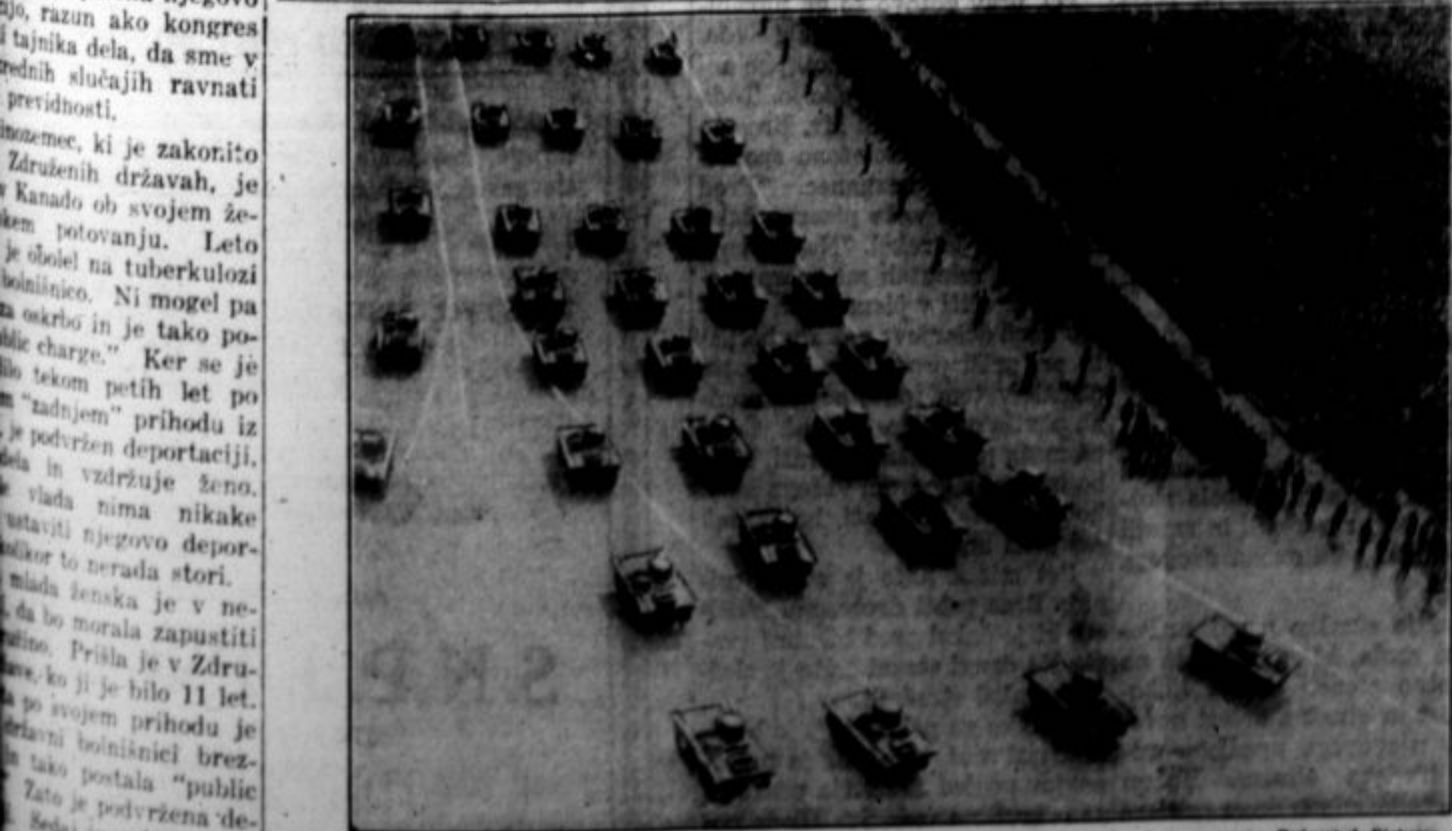
Dejstvo je tudi, da admini- stracija NRA ne izvaja določbe glede kolektivnega pogajanja in organiziranja delavcev v svojih unijah. Točka 7-a zakona go- spodarske obnove je skoro po- zabljena, dasi je bil namen kon- gresa, ko je sprejel to točko, odpraviti kompanijske unije po- polnoma. To se ni zgodilo, kar kaže porast števila teh unij in pogosto "tolmačenje" od strani uradnikov NRA, "da se delavci lahko posamezno pogajajo z de- lodajalci glede delovnih pogo-jev in mezde."

Sovražnik delavstva umri

Harlan, Ky. — Eden največ- jih sovražnikov organiziranega delavstva, bivši šerif John H. Blair, je zadnji teden podlegel operaciji na slepiču. Blair je pred tremi leti vodil krvavo vojno proti rudarjem, ki je za- htevala več človeških žrtev. Nje- govi ljudje so ugrabili mnogo unijskih organizatorjev, jih pre- tepli in jim zagrozili s smrtjo, ako se povrnejo.

Sport

— Edino zdravilo proti debe- losti je po mojem mnenju sport. Jaz ga gojim že 20 let. — Kakšen sport pa gojiš? — Poštne znamke zbiram.

Enote rdeče armade pri letošnjih prvomajskih manifestacijah v Moskvi.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— Kaj hudiča, pa izkitate tukaj, vsi? Alo, ven! Smrkajte, ki mi vlačite dedce sem! ... Vam bom že dal, hoditi uganjat svoje svinjarije v mojo slamo.

Mouquetka, ki ji je šlo na smeh, se je držala za trebuh. A Štefanu je bilo nerodno in je šel. Katarina pa se mu je smehljala. Ko so prišli vsi trije do nakladališča, sta prišla tja tudi Bebert in Jeanlin z vlakom huntov. Ker koš še ni bil prazen, sta se ustavila in dekleta je stopilo h konju, ga božalo z roko in govorilo ž njim kakor s svojim tovarišem. To je bil Veteran, rudniški starinar, belec, ki ima že deset let jamskega dela za sabo. Deset let že živi v tej luknji, zavzema y hlevu zmerom isto mesto, opravlja isto službo po teh črnih rovih, ne da bi bil kdaj medtem videl beli dan. Lepo rejen je bil, dlaka se mu je svetila, imel je dobrodušen izraz in zdelo se je, da živi tod življenje modričana, odmaknjen vsem pozemskim revam. Sicer pa je postal v tej temi tudi prav prebrisan. Proga, na kateri je delal, mu je bila že tako domača, da je kar z glavo odpravljal ventilacijska vrata in se sklanjal na preizkušnih mestih, da se ne bi poškodoval. Nedvomno je štel sam tudi vožnje, kajti kadar je prevozil predpisano število vlakov, se je upri peljati še katerega, da so ga morali odvesti k jaslim.

Zdaj se je že postaral in njegove mačje oči so se včasih zastrie z melanholijo. Morda se mu je prikazal iz dna njegovih mrkih sanjarij moten obris mlina v bližini Marchiennesa, kjer se je rodil, mlina, stoječega na bregu Scarpe, obdanega v šir z zelenjem, ki je po njem zmerom oral veter. Nekaj je gorelo v zraku, neka orjaška svetilka, ki se je točen spomin nanjo že razblinjal v živalski pameti. Tako je stal s sklonjeno glavo, tresoč se na starih nogah, in se zaman trudil, da bi se spomnil solnce.

Medtem se je v šahtu delalo dalje, signalno kladiivo je štirikrat udarilo, spuščali so konja; to je izzval vsakokrat razburjenje, ker se je včasih zgodilo, da je žival obšla tolikšna groza, da so mrtvo raztovorili. Zgoraj se je zaman otepal in upiral, ko so ga zavezovali v mrežo, potem pa, brž ko je začutil, da mu zmanjkuje tal pod nogami, je obstal kakor okamenel in nato izginjal brez najmanjšega drgetca kože, a oči so se mu razširile in strmele. Ta je bil predebel, da bi šel med spredovne tramove, morali so ga pritrditi pod kožo, mu obrniti glavo nazaj in jo privezati ob bok. Vožnja navzdol je trajala kake tri minute, opočasnili so stroj zavoljo varnosti. Zato je spodaj napetost bolj in bolj rasla. Kaj neki bo? Kaj pa, če se med potjo ustavi tako viseč v temo? Naposled se je pojavil kakor kamen v svoji negibnosti, oči pa so strmele in bile izbuljene od groze. Bil je rjavec, komaj kakih treh let, imenoval se je Miško.

— Pozor, je zavpil oče Mouque, ki naj bi ga prevzel. Sem ga spravite, nikar ga še ne razvezite!

Kmalu je ležal Miško kakor kup na železniških podnicah. Še zmerom se ni ganil, zdelo se je, da leži na njem kakor mora ta neskončna, črna votlina, ta globoki prostor, ki je odmeval od trusača. Jeli so konja razvezovati, ko se je Veteran, ki so ga bili malo časa prej razpregli priblížal in iztekal vrat, da bi ovahal svojega tovariša, kar tako padlega z zemlje. Delavci so se šaleč se razmaknili. O, kako mora dobro dihati! Ali Veteran se je raznežil in se ni zmešnil za posmeh. Brez dvoma je zavonjal sveži duh po zraku, prazen, pozabljeni duh po travah, ki jih obseva solnce. In hipoma se

mu je iztrgal glasen rezget, godba veselja, ki je bila hkratu — tako se je zdelo — kakor ganotje in ihtenje. To je bila dobrodošlica, veselje nad starimi reči, ki ga je dosegel njihov dih, obenem pa žalost nad tem novim jetnikom, ki bo prišel ven šele, ko bo mrtev.

— Tak pogledjte si ga, našega Veterana, so se smejali delavci nortijam svojega ljubljence. Kako se pogovarja s svojim tovarišem.

Miška so razvezali, pa se še vedno ni ganil. Ležal je, otrpel od strahu, po strani, kakor bi bil še zmerom v mreži. Naposled so ga z bidecem spravili pokoncu, stal je kakor omamljen in vsi udje so mu močno trepetali. Oče Mouque je odvedel obe živali, ki sta se spotoma spoprijateljili.

— Slišite, ali smo mi zdaj na vrsti? je vprašal Maheu.

Morali so že raztovoriti koše, manjkalo je sicer še deset minut do ure izstopa. Bolj in bolj so se odkopi praznili in delavci so prihajali iz vseh rovov. Bilo je tu že kakih petdeset mož, premočenih in šklepetajočih od mraza, od povsod so hropila vneta pljuča. Pierron je kljub svojemu sladkobnemu obrazu oklofotal hčerko Lidijo, ker je prežgodaj zapustila odkop. Da bi se ogrel, je Čaharija skrivaj ščipal Mouquetko. A nezadovoljnost je bolj in bolj naraščala. Chaval in Levaque sta pripovedovala o inženirjevi groznici, da bodo znižali plače za hunt in plačevali za podporje posebej. Z vzkliki so sprejeli to namero, upor je ksil na tem ozkem prostoru, skoraj šest sto metrov pod zemljo. Kmalu ni bilo moči več krotiti glasov in ti od premoega umazani, od čakanja prezeblji ljudje so obtoževali rudniško družbo, da ubija polovico delavcev v jami, polovico pa pušča, da poginja od lakote. Štefan jih je trepetaje poslušal.

— Dajmo, dajmo! je venomer priganjal paznik Richeomme nakladače.

Pospešiti je hotel delo za izvoz, ni se maral jeziti in se je narejal, kakor da ničesar ne sliši. Toda godrnjanje je tako naraslo, da se je moral vmešati. Oni pa so vzklikali za hrbotom, da to ne bo trajalo večno in da se bo lepega dne vse skupaj razletelo.

— Ti, ki si pameten, je rekel Maheuju, daj, reci jim, naj molčijo. Če človek ni močnejši, mora biti vsaj razumnejši.

A Maheuju, ki se je pomiril in postajal vse bolj plah, ni bilo niti treba posredovati. Glasovi so se hipoma polegli: Negrel in Dansaert, ki sta se vrčala z nadzorovalnega obhoda, sta se pojavila iz nekega rova, tudi onadva sta bila prepotena. Iz discipline, ki jim je bila v navadi, so se močje postavili v vrsto, a inženir je šel mimo gruče brez besede. Stopil je v hunt, višji paznik pa v drugega; petkrat je nekdo potegnil za signal, naznanil je "težke ribe", kakor so rekali predstojnikom, in koš je splaval kvišku sredi mrke tišine.

VI

V košu, ki ga je spet dvigal in ki je bil natrpan še s štirimi drugimi, je Štefan sklenil iti vnovič na svoje gladovno popotovanje po daljnih cestah. Bolje je, da takoj pogine, kakor bi se še kdaj spustil na dno tega pekla in tam niti kruha ne zaslužil. Katarine, ki so jo bili naložili nad njim, ni bilo več kraj njega, da bi ga lepo grela in zamamljala. Toda bolje je, da se ne trapi z neumnostmi, da se odstrani, kajti bil je izobraženejši in bila mu je tuja vdanost te črede; naposled bi morda še zadavil kakega predstojnika.

(Dalje prihodnjik.)

KREOLKA

Novela

Havana v najhujši poletni vročini. Vsak trenutek se moj ubogi konj spotakne od izčrpanosti. Kako vesel sem, da sem že oddal brzovjavke! — Hvala Bogu, še malo pa me čakata toli zaželeni počitek in hlad. In tedaj bo plapolal zvezdnati prapor nad mestom. Neznosna vročina je, neprestano mi curlija znoj s čela.

"Kje bova prenočila, Pedro?" Ordonanca pokaže na belo hišico, skrito kakor ljubka skatlica za dragulje med gostim drevjem.

Po pešeni poti odjezdna navzdol proti hišici. Vse oknice so zaprte. Grobna tišina vlada vseh povsod. Odjezdim do stopnic — nikjer žive duše. Skočim s konja, nalašč zarožljam s sabljo po pesku in zvenketam z ostrogami, ko stopam po stopnicah navzgor. Zdajci mi udari na uho zategnjen, toječ glas. Trenutek pri sluhnem, nato pa odločno odridnem vrata in stopim v vežo. Neslišno se odpro stranska vrata in prikaže se visokorasel mož s črno brado in ognjevitimi očmi.

"Oprostite, pri nas ne morete prenočiti. V sobi leži na smrt bolna ženska." Jeza me obide inkratko, skoraj zapovedujoče odvrnem:

"Moje ime je stotnik Lorenzo. Bolnice ne bom nadlegoval; že jutri zjutraj odjezdim dalje, toda dotlej moram ostati v hiši. Obžalujem; v vojni smo!"

Španec me je očividno imel za vataša in me je srdito pogledal. Tedaj vnovič zaslišim oni zategnjeni toječ glas.

Spet se neslišno odpro vrata in prikaže se drugi mož.

"Zdravnik sem", pravi in se predstavi. "Notri leži bolnica v deliriju; vsak trenutek lahko umre. Vi bi jo nemara mogli rešiti, ali ne bi šli za četrto urico k njej in govorili z njo?"

To me je silno osupnilo. Toda še bolj začuden je bil Španec. Zgrabil je zdravnika za ramo in kriknil:

"Kaj vam ne pride na um, doktor?"

Zdravnik ga potegne v stran in mu jame hlastno govoriti. Videti je bilo, da z uspehom.

Med tem sem še zmerom čakal v veži. Že tri noči nisem spal, od včeraj nič jedel; mojega potrpljenja je bilo konec. Glasno zarožljam s sabljo po tleh, stopim proti obema možema, hotoč zahtevati od njiju pojasnila za njuno čudno vedenje, ko zaslišim v tretje oni zategnjeni glas, toda to pot še vročaveje in presunljivo — krik blagosti. Doktor me hlastno potegne v stran.

"Bodite usmiljeni, gospod, in rešite človeško življenje!"

Nato me odvede v razkošno opremljeno sobo. Same preproge, povsod tropske rastline, ob zidu pa široka postelja in na njej ženska. Ko vstopim, se obrne in njene čudovite črne oči začno čudno goreti. Popravi si svoje goste črne lase s čela in iztegne proti meni svojo nežno belo ropa. Oklene se me za roke in me prisili, da sedem na stol zraven postelje.

Naglo kakor misel mi ovije svoje mehke roke okoli vratu in me jame s svojimi izsušenimi, od vročine razbeljenimi ustnicami strastno poljubljati, kakor bi hotela izsesati vso kri iz mojih žil.

"O, Juan, kako dolgo, kako strašno dolgo si me pustil čakati! A zdaj si vendar prišel, ljubiti!"

Kakor bi trenil, so se mi odprle oči: zamenjuje me s svojim ljubimcem, gotovo kakšnim španskim častnikom. Uniforma in rožljanje s sabljo sta njene od vročinskih fantazij oslabele možgane še bolj razdražili in zmedli njene misli. Za onega drugega me ima.

Meni je strašno nerodno. Pogledam moža, ki se naslanja na nasprotno steno. Divja ljubosumnost in strašna boleš govorita iz njegovega upadlega mrliško bledega obraza. Hočem vstati, toda mlada žena pritiska mojo roko trdno na svoje prsi.

"Ostani, Juan, ostani pri meni, drugače umrem."

Spet se vsedem.

"Po tako dolgi utrudljivi ježi bi morali kaj zaužiti, gotovo ste lačni in žejni," zaslišim neznan mi glas tik ušesa.

Prinesejo mi jedi in pijače, a brez teka pojem. Uniforma se mi lepi po životu, strastna vznemirjenost mlade, lepe žene mi podi kri po žilah kakor vročica.

Zdajci me potegne k sebi, naskloni glavo na moje prsi, se nasmejlja in me nagajivo potegne za brke.

"Ali še veš, dragi, kako je bilo, ko sem bila poslednjič pri tebi? Solnce je vse rdeče izginjalo za gorami, in potem je vstal mesec in obsijal s svojimi srebrnimi žarki valove..."

Vztrepetal sem po vsem životu. — Ali smem še dalje poslušati te sladke ljubezenske besede? Ozrem se kvišku: doktor mi pomigne, naj ostanem.

"Glej, kako mi padajo hladni granatni cvetovi po plečih."

Popravim ji njeno lahno odejo, tedaj me pa prime za roko in jo vroče poljubi.

Naposled jo premagam spanec. Toda ko hočem oprezno potegniti svojo roko iz njene, se prebudi in me jame zaklinjati, naj je ne zapustim.

Vso noč sem ostal ob bolniški postelji.

Po polnoči je padla v globok, pokojen sen.

"Križa je srečno prestana," mi zašepeta zdravnik.

Ko sem se drugo jutro hotel posloviti, mi je Španec brez besed obrnil hrbet. V tej edini noči se je Kreolin mož postaral za deset let.

Ugrabljeni otrok

Ameriška novela

V privatnem kontoarju bostonskega tovarnarja Brosa je zabrel telefon. "Saj imate sina, ki mu je John ime?" je vprašal neki glas.

"Seveda", je odgovoril tovarnar. "Kdo ste in kaj bi radi?"

"Plavolas je, dvanaest let mu je in na levem licu ima majhno brazgotino, ali ne?" je nadaljeval glas na drugem koncu, ne meneč se za tovarnarjevo vprašanje.

"Da, da," se je začel vznemirjati mister Bros. "Pa se mu vendar ni kaj hudega pripetilo? Kdo govori?"

"Pripetilo se mu ni še nič", je odgovoril glas, "toda točno ob štirih popoldne, to se pravi natančno čez osem in petdeset minut bo deček prestal živeti, če ne bi..."

"Ali ste zblazneli?" je hripavo zavpil tovarnar.

"... če ne bi dotlej plačali dvajset tisoč dolarjev!"

Še preden je utegnil Mr. Bros kaj odgovoriti, je v telefonu zapraskotalo — znamenje, da je oni poveznil slušalko. Tisti trenutek je vstopil prvi tajnik in izročil svojemu zmedenemu šefu droben zavojček, češ da mu ga je pravkar prinesel neki sel po sinovem naročilu. Tovarnar je s tresoč se roko pretrgal ovoj in zagledal zlat prstan, kakršni se dobe po pet dolarjev v vsej Ameriki. Po vrezljanem datumu, rojstnem dnevu svojega sina, je Mr. Bros spoznal, da je prstan njegov. Tovarnar je takoj poklical svoje stanovanje. Tam so mu povedali, da je njegov sin John odšel od dveh na basebalsko tekmo z Baltimorem.

"O, prav gotovo so ga ugrabili!" je zajecel nesrečni oče. Tajnik mu je svetoval, naj se nemudoma obrne na policijo. Toda še preden je utegnil Mr. Bros to storiti, se je na telefonu spet oglašil prejšnji neznanec. "Pred hišnimi vrati vaše pisarne čaka neki mož," je rekel. "Najkasneje v desetih minutah mu morate osebno izročiti v pismu onih dvajset tisoč dolarjev; vaš sin bo nato pri priči prost. Če ne boste plačali v tem roku, se odkupni na poviša na trideset tisoč. Če bi pa moža pred hišnimi vrati, ki se bo izkazal s kodrom vašega sina, hoteli dati aretirati, bo fantek pri priči umrl."

Pet minut nato je stopal mister Bros proti drobnemu možu, ki je čakal pred hišnimi vrati. Na drugi strani ceste je zločno korakal stražnik.

"Lahko ga pokličete", je hladno dejal mož, videč, da je tovarnarjev pogled zletel tja preko in se ustavil na redarju. "Toda potem bom dvignil roko in onile

tamle bo sporočil znamenje dalje: to pomeni takojšnjo smrt vašega utroka."

S temi besedami je pokazal s palcem na vogal ceste, kjer je stal neki mož in ostro prežal na to stran. Potlej je izsiljevalec segel v prani žep in izročil mistru Brosu kodro. Bil je res iz sinovih las. Skrtaje je izročil nesrečni oče pismo z denarjem, na kar je mož jadrno izginil.

S tesnim srcem je stopil tovarnar nekaj minut nato v svoje stanovanje. "John!" je kriknil, ko je uzrl svojega sina. Hlastno je stopil k njemu in ga stisnil k sebi. "Ubogi moj otrok, strašne reči si moral prestati!"

"O, saj ni bilo tako strašno", je odgovoril njegov potomec. "Dobili smo tekmo 9:3. Baltimorec smo kar pomandrali!"

"Kaj?" je zajical mister Bros in široko odprl oči.

"Nu, Boston je igranje zmagal."

"Kaj pa tvoj prstan in kodro?"

je zarjul gospod papa.

"Kaj že veš?" se je začudil mladič. "Ko sem stopil na cesto, se mi je približal nekakšen prismode in mi ponudil petdeset dolarjev, če mu dam svoj prstan. Potlej je hotel še en las in mi je ponudil zanj deset dolarjev. Seveda sem mu oboje dal. Saj zmeraj praviš, da je kupčija prvo. Ali nisem dobro napravil?"

Siromak John si še tedne in tedne potem ni znal razložiti, zakaj je tisti trenutek dobil od papana zvenečo klofuto.

HIŠA BODOČNOSTI

Idealna svetloba brez sence

"Hišo bodočnosti", ki so jo zgradili ameriški inženirji v Mansfieldu, O., proglašajo ameriški tisk za najmodernejšo in najbolj smotreno urejeno zgradbo zadnjega desetletja. Opremljena je z vsemi pridobitvami sodobne tehnike — in še kako! 19 motorjev izvršuje najrazličnejša dela. V kleti skrbi elektrika za najboljše vreme v hiši, za čist suh, vlažen, topel ali hladen zrak. Razsvetljava izključuje sence in jo je mogoče ravnati ne samo po svetlobi, temveč tudi po barvi.

V vsej hiši je nameščenih 320 žarnic povsod tam, kjer bi jih mogel človek potrebovati, celo v shrambah za jedi in omarah za obleko. Žarnice avtomatično gorijo, če odpreš omaro. Svetloba pa je od vseh strani tako enakomerna, da ne vidiš svoje podobe v zrcalu opremljene z nobeno

senco. V električni pralni manjka niti telefon niti perilo pa se na posodbi in živji mizi opere in oplahne t. j. s pritiskom na gumbo tako se samo zlika. Prilagojeno telesnega dela je v hiši, kjer se da električno naravnati točno na vsakluno temperaturo; sevejejo tudi tu vsi kuhinjski pomivalne naprave itd. tično. V jedilni sobi ti nobene postrežbe ali v Električna servirna miza ži vse jedi tople ali hladne jih pripelje sama k mizi.

Zgraditelji tega, v re vse udobnega doma prbo tako obsežna uporaba ke v hiši čez nekoliko mesev tako sama ob sebi u kor danes centralna ku

Dr. Weeks, Successor
HAYES DEN
OFFICE
Hrs.—3:30 A. M. to 1:30 P. M.
Tel. Harrison 5711
Consistently Low Prices
326 E. STATE
Opposite Davis Store, 2

Moški—pozorni
Tukaj je posebno naznanilo, ki vamku, ki je dosegel "vredno" se čuti, da potrebuje sanjalno bo ugodno tisočerm, ki bi se ali samudili s naročilom

Nuga-Te
od polštanjstva direktno, se ta prodaja potom vseh lekarnarjev melec zdravilo—bodite sam vročesteklenico še danes—jamen.

DA USTREŽEMO NEK

ČLANOM

ki so želeli naročiti si ceni knjigo THE NATURN, katero je spisal mič smo jih naročili deset knjig. Torej se z vašim naročilom prga polde. Z naročilom tudi Money Order f knjiga stane s polto Naročila pošljite na PROSVETA, 2657 S. Ave., Chicago, Ill. Godina, upravitelj.

NAROČITE SI NOVO KNJIGO

The Native's Return

ki je ravnokar izšla.

Spisal Louis Adamič

To knjigo lahko dobite pri nas kot član s poštnim za \$2.00. Pošljite nam Money Order ali v gotovini d priporočenem pismu. Na naslov: Prosveta, 2657 S. dale Ave., Chicago, Ill. Pišite takoj.

Ime..... Član št.....

Naslov.....

Mesto..... Država.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hr slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene smerne, enajsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4964

Chicago, Ill.

Tam se dabo na šolje tudi vsa ustana p